

Икономика с грижа за хората

COFACE
Икономически принципи

За икономика с грижа за хората

COFACE Икономически принципи

Предвид настоящата социална и икономическа ситуация в съчетание с комбинирани сътресения поради кризата с коронавируса и изменението на климата, COFACE Families Europe изразява загриженост за социалната и екологична устойчивост на съществуващата икономическа система, която е подложена на сериозно напрежение от преплетената динамика на нарастващи неравенства и задълбочаваща се екологична деградация.

Целта на настоящата декларация е да представим основните ценности и принципи, които определят действията и дейностите на COFACE Families Europe в сферата на икономиката. COFACE Families Europe покрива в работата си множество широки и разнообразни теми, много от които са свързани по един или друг начин с икономиката. COFACE Families Europe поставя интересите на семействата и техните членове в центъра на своята работа. Справяне с неравенства и бедност, политики за съгласуване и икономика на грижите са сред основните теми на фокус. Допълнително COFACE Families Europe инициира коментари по по-конкретни икономически теми, включително финансово включване, кредитоспособност, блокчейн технология и крипто-активи, дигитализация във финансите и изключване, анализ на големи данни и изкуствен интелект във финансите. Формулираните препоръки и политически предложения винаги стъпват на **основни принципи и ценности** като правата на човека, Конвенциите на ООН за правата на детето и правата на хората с увреждания, Европейския съюз на социалните права и всеобхватни цели като Целите за устойчиво развитие.

Вземайки икономическия модел на Кейт Рауърт (The Doughnut economic model) като отправна точка, като холистичен подход към балансиране на основните човешки нужди и ограниченията на нашата планета, целта на COFACE Families Europe е да гарантира, че развитието на нашата икономическа и финансова система служи на **общия интерес и благополучие на всички европейски граждани и семейства, в рамките на ресурсите, които планетата може да осигури по устойчив начин.**

Принцип 1 - Семействата като основна икономическа единица

Принцип 2 - Икономика на съгласуване и грижи

Принцип 3 - Намаляване на неравенствата и справяне с бедността

Принцип 4 - Правата на човека и правата на децата над икономиката

Принцип 5 - Икономика във физически граници

Принцип 6 - Една планета, един народ, едно бъдеще

Принцип 7 – Финансово включване

Принцип 8 – Финансова и икономическа грамотност

Принцип 9 - Демократично участие и обществен дебат

Принцип 10 - Нечупливост и устойчивост

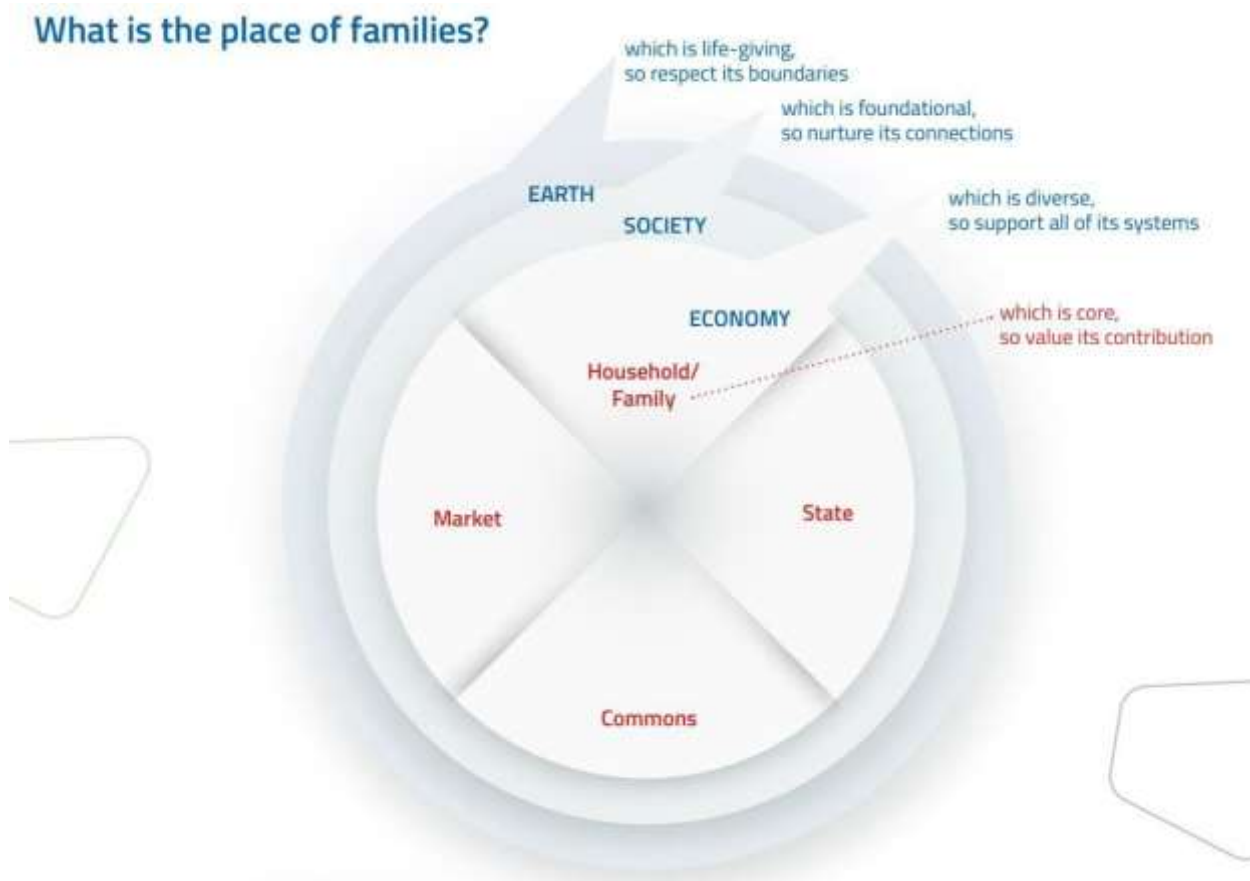
Принцип 11 - Намаляване на нежелани странични ефекти от икономически политики

Принцип 12 - Защита на поверителността, анонимни и безплатни транзакции

Принцип 13 - Отвореност за промяна към икономика в услуга на обществото

Принцип 14 - Икономика отвъд числата

Безпрецедентното обществено и икономическо въздействие на глобалната пандемия COVID-19 изисква креативни и устойчиви решения. Тези принципи, взети заедно, рисуват картина на икономика, управлявана и поддържана чрез съгласуване и балансиране на ролите и отговорностите на 3-те ключови играча в създаването на благосъстояние: ролята на семействата като потребители, граждани и работещи; ролята на частните участници или пазара и накрая ролята на държавата за създаване на **по-добра икономика за всички**.

Следните 14 икономически принципа се основават на комбинация от съществуващи принципи и са разработени в открит диалог с различни заинтересовани страни. Построени са върху основния принцип на **семейството като основна икономическа единица**.

COFACE Families Europe иска да отключи ново икономическо мислене и да внесе гласа на семействата в настоящия европейски икономически дебат, с амбицията да възстановим по-добре нашата икономика.

Принцип 1

Семействата като основна икономическа единица

Семействата играят съществена роля в нашите общества и специално като икономическа единица. Създателите на политики трябва да уловят широкия обхват на връзката между семейство и общество като цяло, и връзката с икономиката, и да отчитат голямото разнообразие на семейства като „естествена социална мрежа за сигурност“ и „основната“ икономика: институция, ориентирана към социализация, емоционални потребности и осигуряване на взаимна подкрепа; кооперативна единица, която осигурява материални и нематериални ресурси и услуги, необходими за ежедневието на своите членове. Семействата са също потребители: търсенето и потреблението на стоки и услуги се определя до голяма степен от семействата. Ключови решения като закупуване на дом, кола, храна, облекло, свободно време и други се вземат в контекста на семейството. Признаването на семействата като ключова икономическа единица ще помогне за разработването на въздействащи и адекватни икономически политики, отразяващи истинското състояние на една икономика, вместо да претендираме, че обществата ни са съставени от отделни потребители, които правят индивидуален избор, без да се съобразяват с другите. И накрая, семействата трябва да имат правото да вземат информирани и съзнателни решения, без външен натиск, който може да бъде в различни форми, включително агресивен, натрапчив или подвеждащ маркетинг, дезинформация.

Принцип 2

Икономика на съгласуване и грижи

Инвестиране в „икономика на съгласуването“ с фокус върху семействата и реализиране на цялостна политика, която отговаря на нуждите на семействата да съвместяват работа и семеен живот и която е осмислена около три ключови стълба: **ресурси** (финансови или материални/продукти), **услуги** (включително обществени услуги, услуги свързани с грижи, подходящи за семейството работни места) и **време** (адекватно платени семейни отпуски и гъвкави работни условия). Икономиката не се състои само от дейности, които включват паричен обмен. Така наречената „неформална“ икономика често служи като гръбнак на „формалните“ икономически дейности, като осигурява, че солидарността, взаимопомощта, социалните и емоционалните връзки остават силни, предотвратявайки социални вълнения и катаклизми, когато „формалните“ структури не успяват да се справят с човешката мизерия и бедствия. Семействата са в сърцевината на неформалната икономика, като поддържат основните отношения и връзки между всички поколения. За да затвърдят ролята им, политиките трябва да приемат подходящи политики за съвместяване на професионалния и семейния живот, както и за инвестиране в икономика на грижите. Това означава признаване и подкрепа на полагащите грижи за семейството и ясно показване на тяхната невидима работа, включително чрез формална оценка и преценка на паричната стойност на техния труд и въздействието от усилията на полагащите грижи в семейството върху икономиката. И накрая, разпределението на ролите между държавата, семейството и пазара на макроикономическо ниво трябва да върви ръка за ръка с преразпределението на грижите между жените и мъжете.

Принцип 3

Намаляване на неравенствата и справяне с бедността

Здрава икономика не може да функционира добре, докато неравенствата и бедността нарастват. В основополагащия си труд за политиката Аристотел вече е идентифицирал като основни причини за социални вълнения два определящи фактора - високи нива на неравенство и бедност, съчетани с усещане изключване и отхвърляне. От друга страна, силна и преобладаваща средна класа води до по-стабилни и проспериращи общества. Последни изследвания доказват, че по-равноправни общества, независимо дали са богати или бедни, се оказват по-здрави и по-щастливи. Освен намаляване на неравенствата, ключово важно е осигуряването на достъп до основни универсални услуги за всички семейства, независимо от тяхното финансово положение. Бедността и социалното изключване не са икономическа неизбежност, а неудачни решения в дизайна и главни причини за предаването на бедността от поколение в поколение, особено в семейството.

Принцип 4

Правата на човека и правата на децата над икономиката

Независимо дали става дума за парична политика, икономическа политика или функциониране на финансовата система, нито една от тези области на политика не трябва да е над правата на човека или правата на децата. Икономиката трябва да бъде още един инструмент за пълно реализиране и постигане на правата на човека и правата на децата, включително правото на достоен живот. Човешките същества са единствената реална предпоставка за съществуването на икономика. Без хора няма икономика. Въпреки това в много случаи хората се третират като обикновени пешки, а не като жизненоважни и основни елементи в сърцевината на добре функционираща икономика. Благосъстоянието трябва да бъде крайната цел, а не начин за постигане на по-висока производителност. Правата на човека и правата на децата трябва да бъдат в основата на изготвянето на икономическа политика и върховен приоритет, над всеки друг принцип или индикатор.

Принцип 5

Икономика във физически граници

Насърчаването на природно съобразен начин на живот е важна роля за държавата, пазара и семействата. Това означава насърчаване на **разумно използване на ресурсите**: глобалните природни ресурси, с които разполагаме, са ограничени. Всички икономически политики трябва да отчитат това и да гарантират, че използването на ресурсите е ефективно, устойчиво, дълготрайно и справедливо, като се следват препоръките и целите, заложиени в Целите за Устойчиво Развитие на ООН. Семействата следва да бъдат в центъра на тези политики, като се отчита тяхната тежест при формиране на моделите на търсене и потребление. Те трябва да бъдат подкрепяни като **ключова заинтересована страна**, тъй като семействата могат да възприемат екологичен начин на живот, и същевременно като **ключов агент**, като семействата проактивно участват в процеса на вземане на решения за промяна към по-отговорно използване на нашите ресурси. Семействата допринасят за формиране на икономиката и трябва да бъдат подкрепяни в това, като могат да разчитат на НПО и други участници, за да изразят публично свои опасения и предложения за постигането на една по-устойчива икономика. Екологичната и социалната устойчивост трябва да бъдат мислени заедно със социално-екологичната справедливост като основен елемент на икономическата система, като така се осигурява една по-устойчива икономика и въздействието от изменения на климата не лежи непропорционално върху плещите на семействата в ситуации на бедност и уязвимост.

Принцип 6

Една планета, един народ, едно бъдеще

Икономическата политика трябва да се адаптира, за да отчита съществуващата взаимозависимост между всички човешки същества и да идентифицира ключови сектори, в които иновациите са от значение за цялата планета, като разпредели финансиране за научни изследвания с отворен код и технически иновации, които биха могли да помогнат да се справим с общи глобални предизвикателства. Необходим е също стремеж към повишаване на ефективността на технологиите за възобновяема енергия, които да бъдат свободно достъпни за всички страни, за да се избегне използването на силно замърсяващи технологии. Други ключови мерки включват оскъпяване на неблагоприятни за климата продукти или налагане на забрани ако е необходимо, намаляване на вредни за околната среда индустрии и като цяло удължаване на живота на продуктите.

Принцип 7

Финансово включване

Финансовото изключване на семейства е дори по-сериозно затруднение за домакинства без зависими лица, тъй като то се отразява на всички членове, включително и на децата. Достъпът до основни финансови услуги би трябвало да е право, произтичащо от всеобщите права на човека. Без достъп до основни финансови услуги човек де факто е изключен от участие в обществото. Финансовото включване е не само достъп до основна банкова сметка, но и до други насъщно важни финансови услуги като достъп до застраховане, достъп до кредитиране с подходяща оценка на кредитоспособността, ипотечни заеми или заеми за семеен бизнес, като тези услуги са налични и достъпни за всички.

Принцип 8

Финансова и икономическа грамотност

Икономическата, монетарната и финансовата системи често се смятат за твърде сложни за разбиране от широката публика и така всеки дебат за реформиране на тези системи се провежда между няколко избрани „експерти“. Все пак като се има предвид колко важни са икономическите, паричните и финансовите политики и изключителното им въздействие върху ежедневието на семействата, всички граждани трябва да бъдат образовани да разбират как тези системи функционират. Противно на общоприетото мнение, има начини за обясняване на сложни теми с прости думи и много експерти и организации вече са започнали да формулират и представят това знание по лесен за разбиране начин. COFACE Families Europe започна да разработва обучения по тези теми с модул „Какво са парите?“ - [“what is money?”](#) и при подходяща подкрепа ще можем да продължим тази образователна работа в бъдеще.

Принцип 9

Демократично участие и обществен дебат

Хората трябва да имат повече контрол, чрез своите демократични институции и процеси, върху финансовата, икономическата и монетарната политики. Тези области на политика имат огромно влияние върху обществото и живота на хората. Икономиката е жизненоважна за функциониращо общество, включително правото на сделки и обмен на услуги и стоки. Следователно, всяко важно решение в тези сфери трябва да бъде предмет на някаква форма на демократичен надзор, като например напълно достъпни, приобщаващи и открити обществени консултации или дори референдуми. Гражданите трябва да имат достъп до независимо и всестранно икономическо образование, за да е сигурно, че са добре подготвени да участват в споменатите публични дебати и консултации. Ключови заинтересовани страни, включително организации на гражданското общество и неправителствени организации като COFACE Families Europe, трябва да бъдат неразделна част от процеса на вземане на решения за икономическата политика.

Принцип 10

Нечупливост и устойчивост

Необходима е устойчивост и на микро, и на макро ниво. Що се отнася до микро устойчивостта, семействата като икономическа единица вече са доказали своята ключова роля по отношение на устойчивост и справяне. В много случаи семействата са последната мрежа за социална сигурност и механизъм за солидарност между поколенията в тежки икономически ситуации. Като такива те имат нужда от адекватна подкрепа и признание в икономическата политика. По отношение на макро устойчивостта, икономическата и финансовата системи трябва да са проектирани и построени по начин, който осигурява че ще устоят на предстоящите в следващите десетилетия предизвикателства пред човечеството, като изменението на климата и други глобални процеси на дезинтеграция. Финансовата система трябва да е в състояние да издържи на колебания в търсенето и предлагането и да избягва въртележката растеж - работни места.

Принцип 11

Намаляване на нежелани странични ефекти от икономически политики

Много регулации, преследващи различни цели като борба с финансови престъпления или осигуряване на финансова стабилност, имат също и негативно влияние върху семейства и особено тези в най-уязвими ситуации. Например разпоредбите за борба с изпиране на пари могат да доведат до изключване на бездомни хора и мигранти от достъп до основна банкова сметка. Приватизацията на определени жизненоважни услуги като обществени пътища или водоснабдяване може на практика да доведе до крайно ограничаване /дори изключване/ на достъпа на някои уязвими семейства до тези услуги при приемливи условия. Следователно всяка и всички икономически политики трябва да бъдат внимателно оценявани, за да се гарантира, че те няма да предизвикат нежелани странични ефекти, засягащи семействата.

Принцип 12

Защита на поверителността, анонимни и безплатни транзакции

Правото за извършване на сделки свободно, купуване на стоки/услуги с пари и получаване, плащане при продажба на стоки/услуги по анонимен начин, трябва да бъде основно и не подлежащо на договаряне право, тъй като то е от съществено значение за функционирането на всяко общество. Гражданите трябва да бъдат свободни да извършват сделки, да обменят стоки и услуги без никакви пречки. Това включва, наред с други неща, правото за установяване на местна валута или използване на алтернативна валута на официалното законно платежно средство, правото на достъп до пари в брой, правото на достъп до основна банкова сметка и правото за извършване на плащания и получаване на плащания. Всяко ново платежно средство, което има за цел да замени парите в брой, трябва да притежава всички техни ключови характеристики.

Принцип 13

Отвореност за промяна към икономика в услуга на обществото

В момента цялата ни финансова система разчита на дълга като основен механизъм за монетарно създаване. Няма причина основите на тази система да не могат да бъдат променяни или ревизирани. Следователно, размислете върху реформата на икономическата и финансовата системи трябва да бъдат възможно най-отворени, без изкуствени ограничения, които не позволяват да се поставят под въпрос някои фундаментални механизми и принципи на тези системи, включително например как се създават и разпределят парите. Както казва Хераклит: „Единствената константа в живота е промяната“.

Принцип 14

Икономика отвъд числата

Икономиката е твърде често ограничена до това, което може да бъде измерено статистически, като се използват показатели като БВП. Би трябвало и други показатели, освен БВП и растеж, да бъдат разработени, за да се отчита благосъстоянието на хората, на планетата, като допълнение към наблюдаването на състоянието на икономиката. Икономиката е много по-широка от това, което може да бъде формално измерено. Например, неформалните грижи, доброволческата работа, неплатената работа и много други приноси, които не винаги включват финансова транзакция или формална договореност за работа, трябва да бъдат взети предвид и отчитани поради тяхната основна роля в икономиката. Икономическите политики трябва да обхващат тези дейности и да са насочени към подобряване на правата и условията на труд на хората, ангажирани в тях.

More information please contact: Martin Schmalzried, Senior Policy and Advocacy manager: mschmalzried@coface-eu.org or +32 2 500 56 94

This document was created with financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation "EaSI" (2014-2020). For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi>

COFACE Families Europe - Rue de Londres 17, 1050 Brussels
Tel: +32 2 511 41 79 Email: secretariat@coface-eu.org Website: www.coface-eu.org

Този документ е преведен на български език и се разпространява от Фондация Лале.
София, 1124, ул. Река Осъм 1, +359 2 944 27 55 info@tulipfoundation.net www.tulipfoundation.net